

Կառ Մեծմուսը Հալապիս քաղաք վե
հորթու կիւնէրինտէն մաստա ճէր կիւն
թապ ու նէշը Երեւանազ արք
Սէնկիւն բէլին 2 աստէս լիւսի ասանի
Աթը այլըր 1 »
ճալա իշին բոսթա իւրէթի զամբ օլուր
զէնէր նուսիսի 1 զուրուշա արք :

Իւանաթըն արքաը պիր տէֆալըզ 3 զրշ
Իթի տէֆա իշին պէնէր արքաընա 2 »
Իւշ տէֆա իշին պէնէր արքաընա 1 »
Իւշ տէֆա ասան զիւստէ վէ ուզուն իւանաթ
Իշին այլընա բաղալըզ օլունուր
ճալալարտան կէլէն մէթ ուպուն բոսթա մէ
սարիֆինի , կէնտէրէն վիւրէնէ արք :

ՈՒՄՈՒՐՈՒ ԲՕԼԻԹԻԳԻՅԵ ՊԵԼԵՏԻՅԵ ՎԵ ԻԼՄԻՅԵ

ՎԵ ՄԵՎԱՏՏԸ ՆԱՖԻՍՅԸ ՍԱՅԻՐԵՅԵ ՄԻՒԹԱՍԱԼԻԳ ՂԱԶԷԹԱ

ԱՍԻԹԱՆԵ 29 ԳՐԾՈՍՈՍ

ՀԻՐՈՒՄԻ ՄԵՍԷԼԻՍԻ

Հէրաք իւթիւլալըն զուհուրա
կէթիսի, տէվլէթի Ալկէն հազընտա
զարազընարանէ խնստաթ պէյանը
նա վէսիլէ իթիլիսազ օլունուր, վէ
իշպու իսնատաթըն թազվիլէթ պուլ
մասը իշին մասուտ վազատա պէյիւ
տիւլէրէք, պու ճիհէթի պիր թազըմ
ղարէքընարան, տէվլէթի Ալկէնի
զաւանիլին ու նիզամաթըն սուրէթի
իծրասը ալէյիստէ լիսան գուլան
մայա պաշլամըշլար տըր :

Հիւմէնին մալիւմու տիւր քի,
պու ֆէստա, պիր հայի մէյոսանտ
թ վէ սամանա պէնզը պիր թազըմ
նանայա գօլայ մաստէլէրտէն հասը
ղան տիւման գատար էհէմիլէթ
շայեան օլմատըլը շիւպէսիզ օլուպ,
պունուր զուհուրին տայիր սէպէպ
լէր մէյոսանա չըզմըշ տըր : Էլէր խա
րիճտէն պիր թազըմ էլըլայ, տէվ
լէթի Ալկէնի շէֆաթ վէ մէրհա
մէթինէ կիւվէնէրէք, էհալիլին ու
զը մէթիլէպ իսշուտ օլմայան թա
զըմընը սիլահա տալիւնարմադ ի
շին թէշվիզ էթմէմիշ օլաւ խա
պու իւթիլալըն, պիտայիլին տէ պիր
զաշ զապիլիլէ նէֆէրաթըլլա պիլէ
էսիւ ալընաճազը տէրքեսը խա
էլըլայը մէրդումէնին ետըմաճըլը
տան պաշլա մազաւտէրի օլաւ պիլէ
մէրալլարըն իծրա իշին էհէնէպի
տէվլէթիլի թարաֆընտան մուսվէ
նէթ կէօրէմէյէճէքընին անլաւը
լար :

Պու կիւնքի կիւն ասաթիլի շա
հանէ էլըլայանէ էթրաֆըն գու
շաթմըշ օլունուր ճիհէթի, պունը
լըն տէվլէթի Ալկէնի շէֆաթ վէ
մէրհամէթին տէխալէթ վէ իլթիճա
էթմէքտէն պաշլա հիշ պիր չարէլէ
րի գալմատըլը թահալիզ էթմիւ Պու
իւթիլալ պիր կէսնէ ճէվր ու թատա
սիլաթտան նէշաթ էթմիշ օլմայալ,
պիլէր պիր իթի սէրիլէրտէնին թէշ
վիզաթըլլա պիր գաշ էիւզ էլըլայ
նըն չալըպ չարմադ էֆըքարընա
կըտմէթ էթմիլըլէրինտէն իլէրի կէ
տիլի չօգտան անլալըտ : Ելէրի է
հալիլէ կէլինէ, հիւրիւմէթի Սէնիլէ
թարաֆընտան կէստէրիլէն գօմիսէ
րի մալիսուս պունըլարըն թարապէրի
վէ շիքէայիլէրի նէ՝ սէպէպիլէրէ
մէպին օլունուրնու թահալիզ վէ
թէտըիզ իտէճէք տիր :

Տէվլէթը Սէրվէր բաշա հազ
րէթըլընին պու պապաէ էօհտէյի

պիլէթիլին հալալէ օլունան մէմու
րիլէթի մախտուսէ հէր հալտէ հիւս
նիւ նէթիճէ հուսուլինէ տէպէպ օլա
ճազ արք : Հիւրիւմէթի Սէնիլէնին
էֆըքարըն, Հէրաք իշին նէ՝ ելէնի
զանուլար իհտաւ էթմէք վէ նէ՝
տալի մէվճուտ օլան գանուր վէ նի
զամարը թատիլ կիլէմէք օլուպ, մու
ճէրրէտ գալմանիլին մէվճուտէնին
հազըլլա իծրա իտիլմէսինէ տիր
գաթ վէ իթիլնա պուլըրմադտան ի
պարէթ տիր : Սուլի իտիլմալաթ,
մէվճուտ օլան գանուլարըն նօգսան
պուլընմալընտան նէշաթ էթմէյիպ,
անճազ պունըլարըն իլիպիլէ միւզ
թէտըլը մէմուլարըն պուլընմալընտան նա
շի տիր : Գանուլարըն մուսթազըմ
օլմատըլընտան պապալ, մէքէմէլէ
րին լայըլըլլա իծրայի հազընիլէթ
իտէմէտիլէ էֆըքարընա զահալ օ
լանլար, բէք պէյիւք խաթատա պու
լունուլըլար : Ֆազաթ կիւլանէ
իտիլթը հիւմայոլունուրն վէ 1826
սէնէսի փետրուարըն 18
շէրէֆ ասաթը օլան խաթմիլ հիւս
յունուր անքեսմը ճէլիլէրի մէմա
լիլէ շահանէնին հէր թարաֆընտա
իծրա պուլըլընտան տըր :

Կէլէն սեպաիսմըր իպիլիտալընտա
թաթիլը պուլըլընտան խաթմիլ հիւ
մայունտա, գալմանիլին մէվճուտէնին
թէմմայլէ իծրա օլունուրն էթմ ու
թաթիլէ պուլըլընտան տըր : Թէք
րար տէրիլ քի, մէվճուտ օլան գա
նուլարըն թէպալայի շահանէնին
էմիլէթի ճան վէ մալլէրինէ զայլը
քեսաֆի օլունուրն իտաւաթը վահի
տիր :

Սէքեսմը շէրի շէրիլ իծրա վէ
գալմանիլն ու նիզամաթը միւլըլիլէյի
սայիլընին հիւրմիւ միւնիֆէյիլի իլ
ֆա պուլըլընտալը հալտէ, ֆուզա
րանըն վէ լայեանըն էմիլէթի ճան
վէ մալ գալիլէսի էլըլէթտէ հուսուլ
բէշիլ օլուր :

Կիւլանէ խաթմիլ հիւմայոլունուլ
լա 1836 սէնէսիտէ սասաթը օլան
խաթմիլ հիւմայոլունտա պուլընտան
պիլլիլմէ վատըլըն հուսուլինի գա
լմանիլին մէվճուտէմիլ թէմմայլ իտէր :

Էհալիլ զայլը Միւսալիլմէնին մէզ
հէպէն իմթիլազ վէ միւսասաթէլիլ
վէ պունըլարըն բուհանիլ լէյիլէրին
ինթիլիսալ, վէ մասշլարընըն թալիլ
նի, վէ էմիլք ու էլնալարընտա հազ
զը թասարընտալը վէ մէթմէպ,
խաթմալիսանէ, մէզալիլիսան, վէ մա
պիլլէրի հազըլընտա օլան պիլլիլմէ
զայալ ու շարթըլար թէմմայլիլէ լիա
յէթ պուլըլընտա, վէ սէրպէսթիլի

մէզհէպիլն թէմմայլն զըլընմաթը իշին
ճանիլի Պապը Ալիտէն իզթիլա ի
տէն թէտապիլը իթիլիսազ օլունուր
տուր :

Հիւ պիր միլլէթին ալ ու ճիւն վէ
մէզհէպի հէր նէ մէրքէլտէ պուլընտուր
իսէ պուլընտուրն տիւլարը հազարէթ
իտիլմէմէսի վէ եա թէպալիլ մէզհէպ
իշին ճէպը օլունմաթը մաստէ
լէրի իպզա օլունմուշ, վէ միլլէթիլ
րինէ պազըլմայարաթ, պիլլիլմէթ թէ
պապիլ շահանէ, իտիլիլազարընա
կէօրէ, տէվլէթ մէմուլիլէթըլընտէ
իտիլիսաթ օլունմազ գալիլտէսի տա
լի իթիլիսազ վէ իծրա պուլըլընտա
տուր :

Պունա տէլիլ բէք չօգ օլուպ, էլ
ճիւմէթ րում միլլէթիլինտէն ֆարաթ
տօրի խանէտանընտան իթիլ գաթ մէ
մայիլի էմմէպիլէտէ սէֆիլ թայիլին
օլունմուշ վէ Միւսալիլ բաշա տա
լի պիր չօգ զէմանլարտան պէրու
լնտարտա սէֆարէթ էթմէքտէ պու
լունմուշ տուր :

Կէլէնտէ Էրմէնի միլլէթիլինտէն
սասաթէթը Արթիլն էֆէնտի ճատեան
հազըլէթըլի խարիճիլէ միւսթէշար
լըլընա, վէ սասաթէթը Գրիլըր է
ֆէնտի Օտեան հազըլէթըլի նաֆիլա
միւսթէշարըլընա, վէ սասաթէթը
Թընիլը Եսպիլը բաշա հազըլէթըլի
տալիլ բօսթա վէ թէլէկրաֆի նազըլը
լըլընա թայիլին պուլըլընտալընտ
կէրէք Տէրասաթէթտէ վէ կէրէք վի
լայաթը շահանէտէ քեսաֆիլիլ բէսմի
մէճիլիլէրտէ իրիլիլիլան վէ Եհուտի
ազալար պուլըլընտալընտ տուր :

Պիլլիլմէթ թէպալայի շահանէ սիւպ
եանը, տէվլէթին միլլէթ վէ աւքէրի
յէ մէթմէպիլլէրինէ միւթէսալիլէն ա
լընմաթտա, վէ մուսալիլարն իմթիլ
հան օլունալար, էհիլլէթ վէ լիլա
զաթըլընա կէօրէ, պիրէր միւնասիլ
րիլթալէ լիլ խաթիլտաթ օլունմազ տա
տըր :

Մէհաթիմ իլէ գալմանիլին ճէպիլ
յէ վէ թիլլիլմէպիլլէ վէ ուսուլու մու
հաթէմէյէ տայիր պիլլիլմէթ աւքէրա
մը միւթէսալիլըլըն իծրա օլունուր
վէ գալմանիլն ու նիզամաթը ճարիլ
ճէմիլիլէրէք Տէրաթըլընտալընտ
ու իլան գըլընտը, իսիլլէնէ ուսուլի
լայիլ խաթիլ, հիլլէթի զապիլթա ճիւմ
լէնին էմիլլէթիլին մուսթալ օլաճազ
սուրէթտէ թէթիլիլ խաթիլ, վիլա
յէթիլլին մէճիլիլիլ իլալ վէ ազա
նըն սէրպէսթիլիլ լէյ իլէ գուրա քէ
շիտէ էթմէսիլ թէմմայլն գըլընտը, պա
ղը շարթըլարա էմմէպիլլէրին թասաթ
րուֆու էմիլք էթմէսիլնէ միւսասաթ

օլունուր, մէնաֆիլիլ ումուլիլէյէ միւ
թաալիլ բէք չօգ շէլլէր եաթըլար
տէվլէթին մէսարիֆաթ վէ վարիտաթ
պիլտաճէսի նէշը օլունուր, պանալար
վէ սայիր պու կիլիլ թէէսիսաթը նաֆիլա
վիլլուտէ կէթիլիլիլ, Եօլլար ինչա
օլունուր, վազաա հէնուզ մաթըլա
օլունան տէրէճէտէ տէյիլ իսէ տէ,
պունըլարըն չօղալմաթը իշին իզթիլա
իտէն թէտալիլ վէ վաթէթալար պիր
գըլթա նիզամաթէյի մախտուս իլէ
թէմմէն գըլընտը, վիլալէթիլլէրէ մու
հիւր միւսթէսիլիլ թայիլին օլունա
լազ, վալիլէրին մէմէքէթին իհիլի
յաճընա կէօրէ Եօլլար ինչա էթմիլ
մէլիլ գըլընտա թախաթաթը լա
զըմէ իլթա պուլըլընտա, վէլլաթը
մուգատտէմա թատալիլը պուլըլու
լան խաթմիլ հիւմայոլունարտա միւն
տէրիճ վատըլը ճիւմէթէն իլիլա օ
լունուր : պունընալ պէրապէր տէվ
լէթի Ալկէն իլալալ իտարէ գըլընտա
էլան հիշ պիր թէշպէպիլիլտալտան
կէրի տուրմալաթ տըր : Տիւմէք
իտիլէրիլ քի, մէվճուտ օլան պազը
նօգսանլարըն սէպէպի, գալմանիլին
մէվճուտ օլմայալ, պազը մէմուր
լարըն լայըլըլլա իլիլալը վազիլիլ
էթմէմէսիլինտէն նէշաթ էտիլըր : Պուն
տան պէյիլէ էհիլլէթ վէ լիլաթաթը
օլմայան մէմուլարըն իտիլիլտաթ օ
լունմայարաթ, տիրալթ վէ իտիլ
գալմէթըլի միւսթէլլէմ օլան գաթը
լըն ինթիլիլալ օլունաճազը զաթը
հազըլէթի Սատրազմալինին շիմիլիլ
գատար կէօրիլլէն պազը ասարը հա
սէնէսիլտէն իտալաթ օլունմազ տա
տըր :

(Ստորագրած իշխան)

Ֆրանսանըն խարիճիլլէ նէզարէ
թիլին թէրճէմանը էֆըքարը օլան
Մանիլթէթը իւնիլլէրտէլ զաթէթաթը
տա աթիլիլիլ շայեանը տըրգաթ
ֆըզըլար օլունմուշ տուր :

«Սըրպիսը սէրիլիլէթըլ թա
րիլլին սէվզ իլլէմէյէ զայրէթ վէ
թէթիլիլէն էտէնլը, շիւպէսիլիլ
տօղընտան տօղըն տէյիլ իսէ տէ,
կիլիլիլալ Ալիլթիլանըն վէ ալիլիլ
սուս րուսիլանըն մուսվէնէթինէ կիւ
վէնմիշ խաթիլ, լաթըն քէնտի հիւսալ
լարընտա եանըլըն օլունալարընը
պու կիւնքի կիւն ֆէհմ էթմէյէ մէճ
պուր օլունուր :

«Բուսիլանըն բօլիլթիլաթը զայլէթ
լէ տօղըն վէ ալըզ օլունուրնտան,
մէզըլը րօլիլթիլաթա ալա մուպա
յէնէթ կէօրիլլէմէլ : Տէվլէթի միւ

Պու պրկպրկբէրինն զլու խապիկ
բէր պրկբիւկիկէն արածիկի զապրկիկ
տէնն ոստո օրունամայրալ, պրկբի աս
լիբ մուհաթպէ վապրկլարընան տա
խն հուտու տարտա կէօրինմանի
տէթմ հիւքմուանն կիբմիշ օյան վէ հայ
վանամ զապրկլայա խիթմարէղիբ օւ
մադտաա պլուլունան հարաքեւթլբ աա
քէրկէտէն սայրկմադ իգլկլզա խոէր
Պու խապեր իւզերինն Սըրպ լեա
րաթիւնտան սիւնհա տապրանրմբլիւ
սէ տէ, մէղբալր վադաա սահհի օւ
ան պիւէ, Սըրպլարաբն չիւնիկէ տէ

(St 4-7)

ՊՕՂԱԶ ԻԶԻՆԷ ԻՇԼԷՑԻՆ ՎԱՐՕՐԼԱՐԸՆ ՎԱԳԹԸ ՀԱՐԱՔԵԹԼԵՐԻ

2 — Իսկիւն, Գուգ, Պէլլէր, Չէնկ, Վանիք, Գանտիլ, Ա. Հիւս, Գանիլը, Բաշա, Պէլլոյ, (ճուճայարը Գու- 33
պուքըլուս ուղարկը-Պէօյի քաղերէն չլաճաճը
2 43 Գուգ, Պէլլ, Չէնկ, Վանի Արնալ: ճուճայարը
Արնալուքը օյիւ հէ ուղարմայրը, 3-15 գալ
գրը Ա. Հիւս, Գանիլը, Բաշա Պէլլոյս չըգաճաճը
9 — Գուգիլուն, Պէլլէր, Չէնկէ, Վանի, Գանտիլլի, Ա.
Հիւս, Գանլլըճա, Բաշա, Պէլլոյ, Պէօյի քաղերէ
(ճուճայարը սաաթ 8-45 աճ Պէօյի քաղերէ
ուղարմայրը Մէլլար պու. նոճաա կիւճէճը,
40 — Գուգ, Պէլլուն, Չէնկէ, Վանի, Ա. Հիւս, Գանիլը,
Բաշապաղէ, Պէլլոյ, Թարապ, Պէօյի քաղերէ,
(ճուճայարը սաաթ 10-45 աճ գաղըրը, Բաշա
մաճալէօրիէ տաիլի ուղարմաճաճը,
40 35 Վանի, Գանտիլ, Ա. Հիւս, Վանլը Գուպուգ-Բաշա,
Պէլլոյ, (ճուճայարուն մաաաա),
44 3 Գուգ, Պէլլէր, Չէնկէ, Վանի, Գանտիլ, Ա. Հիւս,
Գանիլը, Բ. պաղը, Պէլլոյ
41 40 Գապա, Գուգիւն, Պէլլէրը, Չէնկէք, Վանի
ճուճաա կիւճէրիլ արնալ իւղէրի սաաթ 10-30
աա Պէօյի քաղերէն ֆալլա օյարաճ պիլը վա-
սա ճարաքիթ իտիլ, Պէլլոյ, Բաշա, Գու-
պուգը Գանիլը, Ա. Հիւս, Գանա, Չէնկէ, Պէլլէր,
վէ Իսկիւնտար ուղարմայրը քէօրրիլէ ալաւէթ
իւճէճը տիլը իւնէ ճուճաա ախալարար տիլէր
պիլը վարար սաաթ 10-45 աճ Մէլլար պու-
նոճաաա գաղըրը, Պէօյիք, Թարապ, Նէնիք,
Միլի, Բ. հլարա, Արնալ, Օրթիաք, վէ Պէլլէրիւա-
ա ուղարմարալ էնէճը տիլը

ԹԱՊԵԱՆԷԻ ՊՕՂՈՍ ԳԻՐԻՇՃԵԱՆ
ՊԼԵՊԴԻՆ ԵՐԱՐ ԽՈԳԱՂԸՆ՝ Ծ.